

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrto leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrto leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 28. oktobra 1863. ~

Gospodarske stvari.

Razglas gospodarjev,

kteri so v razstavi ljubljanski bili poslavljeni ali s častnimi pismi ali s srebrnimi svetinjami.

Sodniki v 4 vrste razdeljenih razpostavljenih stvari so bili, in sicer I. vrste za sadje in grozdje: gospodje: P. Benvenut Chrobat, Andr. Fleišman in Fr. Šmidt, — II. vrste za poljske in vrtne pridelke gospodje: Fid. Terpinč, dr. Orel in J. Seunig, — III. vrste za vino in žganjice gospodje: Andr. Malič, Peter Lasnik in Jan. Gregorič, — IV. vrste za kmetijsko orodje in mašine gospodje: Fid. Terpinč, J. Seunig in dr. Orel. 21. dan t. m. so se vsi gospodje snidli in po skupnem posvetovanju presodili razstavljene stvari, pa sklenili, da se veči posestniki, katerih pridelki ali izdelki so posebne hvale vredni, poslavijo s častnimi pismi, manjši posestniki in učitelji ljudskih šol pa s srebrnimi svetinjami. Na take reči pa, čeravno so se po izgledu družih dežel v razstavo vzele, ktere ne spadajo prav za prav v kmetijstvo, kakor rastline lepotne, obrtniški izdelki itd., sodniki pri priznavanju častnih pisem in svetinj niso gledali.

V I. vrsti, to je, za sadje in grozdje so bili poslavljeni:

a) S častnimi pismi:

- Gosp. dr. Jan. Ahačič v Ljubljani, za žlahno sadje iz Vikerč, posestva svojega,
 „ Jan. Detela, grajšak v Zalogu, za obilo plemen žlahnega sadja,
 „ dr. Primož Dolar, grajšak v Kotu, za posebno izvrstno suho sadje,
 „ Mat. Finc, mestni ranocelnik in posestnik v Ljubljani, za obilo plemen žlahnega sadja in pridno pospeševanje sadjoreje,
 „ Ant. Grašič, tehant in predstojnik kmetijske podružnice v Bistrici na Notranjskem, za žlahne sadne plemena,
 „ Karl Gresel, grajšak v Trebnem, za obilo zberko žlahnega grozdja,
 „ Ludv. vitez od Gutmansthal-Benvenuti, grajšak Višnjevega grada, Boštanja in Hotemaža, za obilo plemen izvrstnega sadja in žlahnega grozdja rajnskih trt,
 Gospa Ivana pl. Höffern-ova, grajšakinja iz Brda, za obilo plemen žlahnega sadja,
 Gosp. Matija Koren, posestnik v Planini, za obilo plemen žlahnega sadja,
 „ Jan. Langer pl. Podgoro, grajšak v Pogančah, za obilo razstavo žlahnega sadja in najbo-

ljega dolenskega grozdja, kakor tudi za izvrstno suho sadje,

- Gosp. Andr. Malič, posestnik v Ljubljani, za izvrstne plemena žlahnih jabelk in hrušek in pridno pospeševanje sadjoreje,
 „ Jan. Majnik, fajmošter v Žireh in kmetijske podružnice idrijske predstojnik, za žlahno sadje in vrlo pospešbo sadjoreje,
 „ France Močnik, fajmošter v spodnji Idrii, za dobro in žlahno sadje,
 „ Frid. Homan, posestnik v Radoljci, za dobre sadne plemena,
 „ Juri Pajk, posestnik v Ljubljani, za žlahne sadne plemena in posebno dobro praženo sadje,
 „ Lorenc Pintar, fajmošter na Breznici, za obilo plemen žlahnega sadja in večletno marljivo pospeševanje sadjoreje na Gorenškem,
 „ Jož. Rudež, grajšak v Ribnici, za obilo plemen žlahnega in tudi dobrop osušenega sadja,
 „ Ferd. Šmidt, posestnik v Šiški nad Ljubljano, za obilo plemen žlahnega sadja in večletno posebno marljivo pospeševanje sadjoreje na Kranjskem, kakor tudi za izvrstni način jabelka sušiti,
 „ Jož. Seunig, grajšak na Bokalcu, za obilo zberko žlahnega sadja in tudi suhega,
 „ dr. Jož. Savinšek, grajšak v Metliki, za prav žlahne hruške in lepo suho sadje;

Gospodar Jakob Škofic iz Police, za dobre sadne plemena,

- „ Martin Skubic, tehant v Semiču, za dobro suho sadje,
 Gosp. Jak. Košir, fajmošter v Št. Vidu in predstojnik kmetijske podružnice vipavske, za obilo plemen žlahnega grozdja.

b) S srebrnimi medaljami so bili poslavljeni:

- Gospodar Janez Aleš iz Račice, za obilo plemen žlahnega sadja in posebno pridno pospeševanje sadjoreje,
 „ Franc Bizjak iz Dobrove, za žlahne sadne plemena in posebno pridno pospeševanje sadjoreje,
 „ Andrej Net na Kokrici za obilo plemen žlahnega sadja in pridno pospeševanje sadjoreje,
 „ Jernej Pintar v Selcih za obilo dobrega in žlahnega sadja in pridno pospeševanje sadjoreje,
 „ Jernej Pogačnik v Ovsisah, za dobre in žlahne sadne plemena,
 Gospod Martin Potočnik, šolski učitelj v Zalilogu, za obilo plemen dobrega in žlahnega sadja,
 „ Andrej Štamcar, šolski učitelj v Selcih, za dobro in žlahno sadje,
 „ Šimen Stare, posestnik v Kupleniku v Bohinju, za dobro in žlahno sadje.

Vsem tem razstavnikom, pa tudi tistim, kateri niso tukaj imenovani, ker so v razstavo manj ali ne ravno posebnega sadja poslali, se komisija, ktera ni poslanega sadja samo le za razstavo vrstila, ampak ga tudi z velikim trudom po pravem imenu razločila, zahvaluje očitno, da so obogatili razstavo s svojim sadjem. V posebnih bukvicah, ki jih bo kmetijska družba v slovenskem in nemškem jeziku na svetlo dala, bojo vsi imenovani, ki so se vdeležili razstave. Tiste razstavnike pa, kateri imajo žlahne jabelka ali hruške in ktere bojo v teh bukvicah kot take (žlahne) zaznamovane, prosi komisija še posebno, naj bi prihodnjo spomlad cepičev c. k. kmetijski družbi v Ljubljano poslali, da se potem razdelijo po deželi in tako prav povzdigne domača sadjoreja.

Drugi pot se imenujejo razstavniki, ki so prejeli častne pisma za druge vrste razpostavljenih pridelkov in izdelkov.

Razsodba o celjski razstavi.

„Kako se je nek obnesla tista razstava, o kateri smo unikat govorili v „Novicah“? Žal mi je, da nisem mogel tje romati; pa mislim, da bodo že „Novice“ povedale, kako je kaj bilo.“

Tako si misli marsikter kmet, ki zavolj posebnega dela, branja, sejanja itd. ni mogel razstavne dni iti v Celje. Res je, naj ti bo žal, dragi kmetovavec, za to razstavo; pa tvoja druga želja naj se spolni, namreč ta, da po „Novicah“ zveš, kakošna je bila razstava. Da pa golo resnico dobiš, bom na kratko razložil, kaj so razstavni sodniki razsodili.

Razstavne stvari (predmeti) so bile razdeljene na štiri dele.

Prvi razdelek je obsegal poljske in vrtno pridelke. Sodniki so pri tem razdelku spoznali, da so darila vredni sledeči pridelovavci: Gospod Franc Otorepec, prvosednik podružnice brežke, Spritzei iz Lutmerka, Frohlik, župan celjskega obrežja, J. M. Wokaun, prvosednik podružnice celjske, in njegova čast. gospá, kmet Vizjak, grof Mensdorf-Pouilly baron Hakelberg, Schnitzer žl. Lindenstamm, kmet Sbobian, Stiglitz, stotnik Smerczek, Grabič, Hostonski, Neuner.

Drugi razdelek je obsegal vina. Sodniki so si odločili razna vina pojdinih podružnic posebej razsojevati, ne pa vsa vina brez razločka kraja, v katerem so rastle. Primerne (relativne) prednosti so bila toraj vina sledečih razstavnikov vredna spoznana v celjski podružnici: Gosp. J. M. Wokaunove, Derčeve, grof Mensdorfove, — v podružnici konjički: konjičke grajščine in g. Hebenstreit-ove, — v p. brežke: gospé Hercogove rudeči drenovčan, gosp. H. Delkottove in Kopačeve, — v ptujski: Franc Janeževe, — v radgonski: Bratkovičeve in Tapeinerjeve, — v mariborski: grajšine Rothwein (Razvanje?) z razsodkom izvrstnosti, — v lutnerški: A. Schenkelove.

Tretji razdelek: živina. Vreme ni bilo jako ugodno, da bi se bilo razstavnikov vdeleževalo s svojo živino; vendar je bila lepa in darila vredna, posebno teh-le razstavnikov: Schnitzerjeva žl. Lindenstamma (raznovrstna goveda), Wokaunova (svinje in perutnina), Franc Zužatova (bik), bar. Wakelbergova (goved in svinje), Fridrihova (koštrun in perutnina); Zimatova mlaj. (krave), Plešivšnikova (ovce); Strosova (pastuh).

V četrtem razdelku so bile razstavljene mašine (stroji) in drugo orodje. Hlubek-ova, Ransomes in Sims-ova, Arndorfer-ova rezavnica se je jako dopa-

dala. — Härtel in Bergmanova ruživnica (mašina za koruzo ružiti) je bila obče pohvaljena in priporočana, kakor tudi Ransomes-ove žrmlje (Schrottmachine). Najbolja ožemnica (Traubenquetschmaschine) je bila spoznana gosp. Wokaun-ova. Za male posestnike je posebno pohvaljena Quandest-ova vetrnica (Windmühle) iz Maribora, tako tudi sevnica. Plugov je bilo veliko; najpripravnejši pa se je zdel Vizjakov; „posebno priporočuje“ odbor razsodivni vrtečo vinsko sesavnico, ki sta jo naredila Härtel in Bergman v Gradcu in izstavil Gottsbacher; velja pa 135 gold. Vrtnarsko orodje bratov Ditmar-ov iz Heilbrona je tudi posebno omenjeno kot izvrstno. Veliko hvalo si je zaslužil in pridobil gosp. učitelj Vlies iz Laškega, ktereга učenci so precej lepega orodja v malem naredili. Vse te mašine so gospodje tudi poskušali pred mnogim občinstvom; se vé da bi bilo še več gledavcev prišlo gledat lepih in hasljivih stvari, ako ne bi doma bilo toliko dela ravno takrat. Vendar je bilo za prvo poskušnjo precej razstavnikov, dosti razstavnih predmetov in obilo gledavcev, tako, da smemo zadovoljni biti s tem uspehom. Gotovo ni nobenemu žal, ki se je vdeležil hasljive razstave. Čudno je, da najbližja okolica je najmanj razstavnikov imela, najdaljša (brežka) pa največ; gotovo, ker je celjsko podružnico toča zadela.

Končali so razstavo z obedom, pri katerem je obče spoštovani c. k. okrajni predstojnik gosp. Lichtenegger slovensko zdravico napil kmetom svojega okrožja, posebno pa nam dobro znanemu gospodarju Vizjaku, kateri je v krepki slovenski besedi to zdravico odzdravil. Brala se je obča zadovoljnost na licih nazočnikov; bralo se jim je v zaupljivem očesu, da ne bodo zamudili priložnosti, ako se bodo imeli vdeležiti druge leta druge razstave morebiti v drugi podružnici. Hvala toraj za ta uspeh ne le vsem razstavnikom in podpirateljem občekoristnega podvzetja, temuč in posebno še odboru celjske podružnice, ki se ni vstrašil niti hrupa sovražnega, niti truda in znoja svojih rok, da je le razstava bila mogoča. Da bi se le tudi še po drugod na slovenskem Štajarju tako krepko obnašale podružnice kmetijske kakor tu! Potem bi morebiti bilo mogoče uresničiti tisto misel, ki se je v nekem dopisu v „Napreju“ izgovorila, da se namreč vse slovenske podružnice na Štajarskem zlijejo v jedno slovensko kmetijsko društvo. Dasiravno je tu pa tam slišati voljnih glasov na ta namen, vendar nam bo treba čakati nove društvene postave (Vereinsgesetz), ker na podlagi stare postave se ne bi lahko dalo ustanoviti omenjeno društvo. Dokler pa nove postave ne dobimo, delajmo pridno ne le vsak na svojem polji, temuč tudi v učilnicah, v čitavnicah, v razstavah, v raznovrstnem poduku naroda milega, da ne bo dremal kmet, kadar pride čas možkega delovanja. Z Bogom!

Ivan Gršak.

Nova iznajdba.

Kako pisma in vsako drugo pisanje lepo, dober kup in hitro kopirati ali ponatisniti.

8. list dunajskega časnika „Neueste Erfindungen“ naznanja, da je gosp. Moric Grell, inženir in tehniški tajnik (sekreter) pri fužinah v Rešici, iznajdel napravo, da se vsako pisanje dober kup, lepo in hitro ponatisne ali kopira.

Od te iznajdbe, ki ima za naše cesarstvo privilegijo, je v 14. listu omenjenega časnika prilozhen en tak natis, za ktereга celó ni treba mašine (kopirpresse), ampak se dá s samo roko napraviti.

Pisarnicam vradnij, trgovcem in vsem, ki želijo več iztisov kakega pisanja napraviti, utegne ta novica važna